Частична предварителна оценка на въздействието	
Институция: Министерство на труда и социалната политика	**Нормативен акт:** Постановление на Министерски съвет за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски
◉ Не е включен в законодателна/оперативна програма на Министерския съвет	○ Включен е в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за: ……
Лице за контакт: **Петя Малакова**	**Телефон и ел. поща:** **02/8119 435** **Petya.Malakova@mlsp.government.bg**

1. Проблем/проблеми за решаване:

Несъответствие на разпоредбите на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски с промени в Закона за корпоративното подоходно облагане, Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за Държавна агенция „Разузнаване“.

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване. По възможност посочете числови стойности.

- Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 г. (ДВ, бр. 66 от 2023 г.) е прието изменение на Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО), с което социалните разходи за ваучери за храна по чл. 204, ал. 1, т. 2 от закона са разделени на два вида – ваучери за храна на хартиен носител и ваучери за храна на електронен носител. Изменението е направено чрез промяна в съществуващия текст на чл. 209 от ЗКПО, който регламентира издаването на ваучери на хартиен носител, както и чрез новосъздадената разпоредба на чл. 209а, ал. 1 от ЗКПО, която регламентира издаването на ваучери на електронен носител.

Предвиден е преходен период за преминаване изцяло към ваучери за храна на електронен носител, като до 30 юни 2024 г. може да се предоставят ваучери за храна на хартиен носител по чл. 209, ал. 1 от ЗКПО и на електронен носител по чл. 209а, ал. 1 от същия закон. От 1 юли 2024 г., при желание на работодател да предоставя социални разходи под формата на ваучери за храна на наетите лица, това ще е възможно само чрез ваучери за храна на електронен носител.

Действащите разпоредби на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски (Наредбата) предвиждат да бъдат освободени от начисляване на осигурителни вноски само ваучерите на хартиен носител по чл. 209, ал. 1 от ЗКПО.

- С § 66, т. 5 от Закона за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи - ЗМВР (обн., ДВ, бр. 60 от 2020 г.) е създадена нова ал. 3 в чл. 214, като досегашните ал. 5 и 6 стават съответно ал. 6 и 7. Това налага препратката в настоящата редакция на чл. 1, ал. 8, т. 9 от Наредбата вместо към чл. 214, ал. 5 от ЗМВР да бъде променена към чл. 214, ал. 6 поради изменената поредност на алинеите.

- С § 20, т. 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за Държавна агенция „Разузнаване“ - ЗДАР (обн., ДВ, бр. 51 от 2020 г.) е създадена нова ал. 5 в чл. 90, съгласно която при отмяна на акта, с който е отнет или отказан достъп до класифицирана информация, служителят, който е временно отстранен от длъжност, се възстановява и му се заплаща възнаграждението за периода на отстраняването. Върху това възнаграждение не следва да се начисляват и внасят осигурителни

вноски, така както това е предвидено по отношение на аналогични хипотези в Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, ЗМВР, Закона за Държавна агенция "Национална сигурност" и Закона за Националната служба за охрана (чл. 1, ал. 8, т. 8, 9, 12 и 16 от НЕВДПОВ).

1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Не е възможно проблемите да бъдат решени в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности.

1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите.

Посочените проблеми не могат да бъдат решени в рамките на съществуващото законодателство, тъй като би се получила колизия между законови разпоредби и такива от подзаконов нормативен акт, поради което промяната е задължителна.

- В действащата разпоредба на чл. 2, ал. 3 от Наредбата е регламентирано, че осигурителни вноски не се изчисляват и внасят върху средствата, предоставени под формата на ваучери за храна на работници и служители, включително на лицата, работещи по договори за управление, при условията на чл. 209, ал. 1 от Закона за корпоративното подоходно облагане. На основание тази разпоредба не се внасят осигурителни вноски само за ваучери за храна на хартиен носител.
- Наредбата предвижда, че когато дисциплинарното производство по чл. 214, ал. 1, т. 1 и ал. 2 от ЗМВР бъде прекратено или когато на служителя не бъде наложено наказание "уволнение", той се възстановява на заеманата длъжност и му се изплаща възнаграждението за времето на отстраняване (чл. 1, ал. 8, т. 9 от Наредбата). След промените в ЗМВР от 2020 г. препратката към 214, ал. 5 от ЗМВР не е актуална, тъй като алинеята е преномерирана и посоченият по-горе текст се съдържа в ал. 6 в чл. 214 от ЗМВР.
- В чл. 1, ал. 8, т. 17 от Наредбата са изчерпателно определени разпоредбите от ЗДАР, по отношение на които се прилага освобождаването от изчисляване и внасяне на осигурителни вноски. Създадената през 2020 г. ал. 5 в чл. 90 от ЗДАР не е сред тях, поради което липсва основание по отношение на работещите в ДАР да се приложи режимът, предвиден за работещите в другите специални ведомства.

1.4. Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

С оглед осигуряването на единна и непротиворечива практика и съответствие на подзаконовия нормативен акт (Наредбата) с нормативни актове от по-висока степен (ЗКПО, ЗМВР и ЗДАР), е необходимо да бъдат извършени промени в наредбата.

Актът не засяга прилагането на актове от правото на ЕС.

1.5. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Последващи оценки на Наредбата не са извършвани.

2. Цели:

Посочете определените цели за решаване на проблема/проблемите, по възможно най-конкретен и измерим начин, включително индикативен график за тяхното постигане. Целите е необходимо да са насочени към решаването на проблема/проблемите и да съответстват на действащите стратегически документи.

Цел 1 „Осигуряване на съответствие на разпоредбите на Наредбата с нормативни актове от по-висока степен – ЗКПО, ЗМВР и ЗДАР“.

Цел 2 „Създаване на ясни правила по отношение на средствата за социални разходи, предоставени под формата на ваучери за храна и на възнагражденията за периоди на отстраняване от работа по ЗМВР и ЗДАР, върху които не се изчисляват и внасят осигурителни вноски“.

3. Заинтересовани страни:

Посочете всички потенциални заинтересовани страни/групи заинтересовани страни (в рамките на процеса по извършване на частичната предварителна частична оценка на въздействието и/или при обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове), върху които предложенията ще окажат пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи/общини и др.).

(Данните са от Националния осигурителен институт, актуални към 5 декември 2023 г. и от Правилника за устройството и дейността на МВР)

1. Пряко заинтересовани страни:

- Наети лица по трудово правоотношение (работници и служители), включително лица, работещи по договори за управление - 2 359 446;
- Предприятия (работодатели) с едно и повече наети лица по трудово правоотношение и лица, работещи по договори за управление - 224 224;
- Служители по ЗМВР - 49 794 лица;
- Служители по ЗДАР –информация съгласно чл. 25 от Закона за защита на класифицираната информация;
- Министерството на вътрешните работи и Държавна агенция „Разузнаване“ в качеството им на осигурители.

2. Косвено заинтересовани страни:

- органи на Националния осигурителен институт - при осъществяване на контрол относно спазването на осигурителното законодателство;
- органи на Националната агенция за приходите – при осъществяване на контрол относно внасянето на осигурителни вноски.

4. Варианти на действие. Анализ на въздействията:

4.1. По проблем 1 „Несъответствие на разпоредбите на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски с промени в Закона за корпоративното подоходно облагане, Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за Държавна агенция „Разузнаване“.

Вариант 1 „Без действие“:

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

Описание:

При този вариант на действие ще продължат да се прилагат действащите в момента разпоредби от Наредбата, което създава правна несигурност поради несъответствието им с разпоредбите на ЗКПО, ЗМВР и ЗДАР.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При Вариант 1 „Без действие“ не се очакват положителни (икономически/социални/екологични) въздействия върху заинтересованите страни.

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Този вариант на действие създава затруднения за всички заинтересовани страни по повод определянето на възнагражденията и доходите, върху които се начисляват, съответно – не се начисляват и внасят осигурителни вноски. Правилното определяне на осигурителния доход оказва влияние върху осигурителните права на лицата във връзка с определянето на размера на техните парични обезщетения и пенсии.

- За наетите лица по трудово правоотношение (работници и служители), включително лица, работещи по договори за управление и за предприятията (работодатели) с едно и повече наети лица по трудово правоотношение и лица, работещи по договори за управление:
Поради липсата на регламентация в Наредбата относно ваучерите на електронен носител по чл. 209а, ал. 1 от ЗКПО, от 1 януари 2024 г. работодателите, които предоставят такива ваучери следва да начисляват и внасят осигурителни вноски върху тях. Осигурителните вноски ще се разпределят между работодателя и работника или служителя в предвиденото в КСО съотношение. Това води от една страна до несъответствие с акт от по-висока степен, а от друга – създава правна несигурност, възможности за противоречива административна практика и неравнопоставеност между работниците и служителите, които получават ваучери за храна на хартиен носител и тези, които получават ваучери на електронен носител.

- За служителите по ЗМВР; за служителите по ЗДАР и за Министерството на вътрешните работи и Държавна агенция „Разузнаване“ в качеството им на осигурители:
Този вариант на действие създава правна несигурност и възможности за създаване на противоречива административна и съдебна практика.
Създават се и предпоставки за неравнопоставеност между служителите по ЗДАР и служителите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, ЗМВР, Закона за Държавна агенция "Национална сигурност" и Закона за Националната служба за охрана, за които е изрично предвидено, че при отмяна на акта, с който е отнет или отказан достъп до класифицирана информация, на временно отстранения от длъжност служител се заплаща възнаграждение, върху което не се начисляват и внасят осигурителни вноски.

- За органите на Националния осигурителен институт:
Посоченият вариант ще се отрази негативно върху възможността за осъществяване на ефективна и ефикасна контролна дейност по чл. 108 от Кодекса за социално осигуряване. При този вариант на действие ще бъде затруднена дейността на ТП на НОИ при определянето на възнагражденията и доходите, върху които се дължат осигурителни вноски, което ще забави преценката при определяне размера на паричните обезщетения и пенсиите.

- За органите на Националната агенция за приходите:
Посоченият вариант ще се отрази негативно върху възможността за осъществяване на ефективна и ефикасна контролна дейност относно размера на дължимите осигурителни вноски.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Специфични въздействия:

Не са идентифицирани.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Няма специфични такива.

Административна тежест:

Не се идентифицира.

Вариант 2 „Приемане на Постановление за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски“:

2.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

Описание:

При този вариант на действие ще се постигне пълно съответствие на разпоредбите на Наредбата с промените в ЗКПО, ЗМВР и ЗДАР.
Ще се създаде ясна административна практика, ще бъде постигната равнопоставеност между работниците и служителите, независимо дали те получават ваучери за храна на електронен или на хартиен носител. Ще се постигне равнопоставеност и между служителите в ДАР и служителите в останалите специални ведомства по отношение на осигурителната тежест при получаване на възнаграждение на временно отстранен от длъжност служител.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

- За наетите лица по трудово правоотношение (работници и служители), включително лица, работещи по договори за управление:
При този вариант на действие ще са ясни редът и начинът за прилагане на чл. 209а, ал. 1 от ЗКПО от осигурителна гледна точка, като ще се намали възможността за грешки и проблеми при ползването на осигурителни права. Ще се създадат условия за равнопоставеност и премахване на неравното третиране между работниците и служителите, независимо от това дали са им предоставени ваучери за храна на хартиен или на електронен носител.

- За предприятията (работодатели) с едно и повече наети лица по трудово правоотношение и лица, работещи по договори за управление и за Министерството на вътрешните работи и Държавна агенция „Разузнаване“ в качеството им на осигурители:
Създава се яснота и се улеснява изпълнението на законовите им задължения. Ограничава се възможността за грешки и проблеми при прилагането на осигурителното законодателство, което ограничава възможностите за издаване на предписания и за налагане на санкции.

- За органите на Националния осигурителен институт и за органите на Националната агенция за приходите:
Посоченият вариант ще се отрази положително върху възможността за осъществяване на ефективна и ефикасна контролна дейност за спазване на осигурителното законодателство. Ще е налице ясна и непротиворечива административна практика.
По-добрата информираност на осигурителите и осигурените лица ще намали случаите, в които е необходимо да им се предоставят допълнителни разяснения и консултации.
Ще се оправдаят очакванията към администрацията за навременно регулиране на отношенията.

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:
Не се идентифицират негативни икономически, социални или екологични въздействия върху нито една от групите пряко или косвено заинтересовани лица.

2.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Специфични въздействия:

Не са идентифицирани.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Няма специфични такива.

Административна тежест:

Не се идентифицира.

5. Сравняване на вариантите:

Степени на изпълнение по критерии: 1) висока; 2) средна; 3) ниска.

5.1. По проблем 1 „Несъответствие на разпоредбите на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски с промени в Закона за корпоративното подоходно облагане, Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за Държавна агенция „Разузнаване“.

		Вариант „Без действие“	**Вариант 2 „Приемане на Постановление за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски“**
Ефективност	Цел 1 „Осигуряване на съответствие на разпоредбите на Наредбата с нормативни актове от по-висока степен – ЗКПО, ЗМВР и ЗДАР“.	ниска	висока
	Цел 2 „Създаване на ясни правила по отношение на средствата за социални разходи, предоставени под формата на ваучери за храна и на възнагражденията за периоди на отстраняване от работа по ЗМВР и ЗДАР, върху които не се изчисляват и внасят осигурителни вноски“.	ниска	висока
Ефикасност	Цел 1 „Осигуряване на съответствие на разпоредбите на Наредбата с нормативни актове от по-висока степен – ЗКПО, ЗМВР и ЗДАР“.	ниска	висока
	Цел 2 „Създаване на ясни правила по отношение на средствата за социални разходи, предоставени под формата на ваучери за храна и на възнагражденията за периоди на отстраняване от работа по ЗМВР и ЗДАР, върху които не се изчисляват и внасят осигурителни вноски“.	ниска	висока
Съгласуваност	Цел 1 „Осигуряване на съответствие на разпоредбите на Наредбата с нормативни актове от по-висока степен – ЗКПО, ЗМВР и ЗДАР“.	ниска	висока
	Цел 2 „Създаване на ясни правила по отношение на средствата за социални разходи, предоставени под формата на ваучери за храна и на възнагражденията за периоди на отстраняване от работа по ЗМВР и ЗДАР, върху които не се изчисляват и внасят осигурителни вноски“.	ниска	висока

1.1. Сравнете вариантите чрез сравняване на ключовите им положителни и отрицателни въздействия.

1.2. Посочете степента, в която вариантите ще изпълнят определените цели, съгласно основните критерии за сравняване на вариантите:

ефективност, чрез която се измерва степента, до която вариантите постигат целите на предложението;

ефикасност, която отразява степента, до която целите могат да бъдат постигнати при определено ниво на ресурсите или при най-малко разходи;

съгласуваност, която показва степента, до която вариантите съответстват на действащите стратегически документи.

6. Избор на препоръчителен вариант:

Посочете препоръчителните варианти за решаване на поставения проблем/проблеми.

По проблем 1: Вариант 2 „Приемане на Постановление за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски“

6.1. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

○ Ще се увеличи

○ Ще се намали

◉ Няма ефект

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант за решаване на всеки проблем.

1.2. Ако се предвижда въвеждането на такса, представете образуването на нейния размер съгласно Методиката по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

6.2. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

○ Да

◉ Не

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на избрания вариант.

1.2. В случай че се предвижда създаване нов регулаторен режим, посочете неговия вид (за стопанска дейност: лицензионен, регистрационен; за отделна стелка или действие: разрешителен, уведомителен; удостоверителен и по какъв начин това съответства с постигането на целите).

1.3. Мотивирайте създаването на новия регулаторен режим съгласно изискванията на чл. 3, ал. 4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

1.4. Посочете предложените нови регулаторни режими отговарят ли на изискванията на чл. 10 – 12 от Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.5. Посочете изпълнено ли е изискването на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.6. В случай че се изменят регулаторни режими или административни услуги, посочете промяната.

6.3. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

○ Да

◉ Не

Когато отговорът е „Да“, посочете регистрите, които се създават и по какъв начин те ще бъдат интегрирани в общата регистрова инфраструктура.

6.4. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми)?

○ Актът засяга пряко МСП

◉ Актът не засяга МСП

Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант.

6.5. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

Не са идентифицирани потенциални рискове при реализирането на Вариант 2.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, различни от отрицателните въздействия, напр. възникване на съдебни спорове и др.

7. Консултации:

○ Проведени са консултации

Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации. Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.

◉ Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

Проектът на нормативен акт ще бъде публикуван на Портала за обществени консултации и на интернет страницата на Министерството на труда и социалната политика с 30-дневен срок за обсъждане. Проектът ще бъде обсъден в Националния съвет за тристранно сътрудничество и утвърден от Надзорния съвет на Националния осигурителен институт. Проектът на нормативен акт ще се съгласува в съответствие с чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Обобщете най-важните въпроси за обществени консултации. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

8. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

○ Да

◉ Не

1.1. Посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 6.2 и 6.3, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

1.2. Изборът трябва да съответства на посоченото в раздел 1, съгласно неговата т. 1.5.

9. Изисква ли се извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици?

○ Да

◉ Не

(преценка съгласно чл. 20, ал. 3, т. 2 от Закона за нормативните актове)

10. Приложения:

……..……

…….

Приложете необходимата допълнителна информация и документи.

11. Информационни източници:

Посочете изчерпателен списък на информационните източници, които са послужили за оценка на въздействията на отделните варианти и при избора на вариант за действие: регистри, бази данни, аналитични материали и др.

Регистрите на Националния осигурителен институт и Правилника за устройството и дейността на МВР.

12. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на частичната предварителна оценка на въздействието:

Име и длъжност: Калина Петкова, директор на дирекция ТПООУТ

Дата: 06.12.2023 г.

6.12.2023 г.

X КП

КАЛИНА ПЕТКОВА
ДИРЕКТОР НА Д ТПООУТ
Signed by: Kalina Petkova Petkova